

От какво наистина се нуждаят семействата на деца с увреждания?

Изводите от две международни проучвания

21.8.2026 - | Национална мрежа за децата

Какво прави ранната детска интервенция действително ефективна и от каква подкрепа имат нужда семействата на деца с увреждания?

Две международни проучвания по проекта M-Power, представени от Фондация „Карин дом“, членове на Национална мрежа за децата, събират гледните точки на 174 родители и 100 специалисти от България, Италия, Нидерландия и Румъния.

Изводите от двете проучвания обобщават, че подкрепата не трябва да бъде насочена единствено към детето, а към цялото семейство.

Сред основните предизвикателства остават забавеният достъп до услуги, недостатъчната координация между здравната, образователната и социалната система, липсата на приемственост между различните услуги и недостатъчната психологическа и емоционална подкрепа за родителите.

Проучванията показват и необходимостта родителите да бъдат включвани като равностойни партньори, а специалистите да получават възможности за продължаващо професионално развитие.

Какво още споделят родителите и специалистите и как тези изводи ще бъдат използвани в следващия етап на проекта M-Power – прочетете в сайта на Карин дом или в пълния материал по-долу:

Екипът по проект M-Power проведе две международни проучвания, за да отговори на следните въпроси:

Какво прави една система за ранна детска интервенция наистина ефективна? Какви са реалните нужди на семействата, отглеждащи деца с увреждания? И до каква степен съществуващите услуги отговарят на тези нужди?

За да отговори на тези въпроси, проектът **M-Power** проведе две международни проучвания – едното насочено към родители на деца с увреждания, а другото – към специалисти, работещи в сферата на ранната детска интервенция и услугите за подкрепа на семействата. Проучванията събраха отговори от 174 родители и 100 специалисти от **България, Италия, Нидерландия и Румъния**, а данните бяха анализирани от **Университета „Бабеш-Бойай“** в Клуж-Напока, Румъния.

Въпреки че проучванията изследват различни гледни точки, те разкриват сходна картина: макар да съществуват всеотдайни професионалисти и ефективни практики, семействата продължават да се сблъскват със сериозни системни предизвикателства, които ограничават

достъпа им до навременна, координирана и всеобхватна подкрепа.

Какво споделят родителите?

Родителите високо ценят експертизата на специалистите и признават положителното въздействие, което ранната интервенция оказва върху развитието на децата им. Мнозина споделят, че получаваната подкрепа е повишила увереността им при грижите за детето и ги е стимулирала да се включат по-активно в неговото развитие.

Проучването обаче подчертава и някои важни липси. Много семейства все още не получават адекватна подкрепа в области, които са от съществено значение за тяхното цялостно благополучие. Най-често съобщаваните предизвикателства включват:

- Ограничен достъп до психологическа подкрепа за родителите;
- Трудности при справянето със стреса и поддържането на емоционално благополучие;
- Недостатъчна координация между различните услуги и институции;
- Липса на приемственост при прехода между различните услуги;
- Неравен достъп до ресурси и подкрепа.

Тези констатации показват, че въпреки че услугите традиционно са фокусирани върху детето, те невинаги отговарят на по-широките нужди на семейството. Една наистина ефективна система за ранна интервенция трябва да подкрепя не само развитието на детето, но и устойчивостта, благополучието и овластяването на цялото семейство.

Какво докладват специалистите?

Специалистите също споделят силно убеждение в ефективността на семейно-ориентираните практики и признават положителните резултати, които качествената ранна интервенция носи за децата и техните семейства.

В същото време те идентифицират няколко трайни системни бариери, които засягат качеството и достъпността на услугите. Най-значимите предизвикателства включват:

- Забавяне в достъпа до услуги за подкрепа;
- Ограничена координация между системите на здравеопазването, образованието и социалните грижи;
- Трудности при осигуряването на плавен преход между различните етапи на подкрепа;
- Недостатъчна психологическа подкрепа за родителите.

Според специалистите подобряването на резултатите за децата изисква нещо повече от просто разширяване на терапевтичните услуги. То изисква също така по-силно сътрудничество между отделните сектори, по-ранно идентифициране на нуждите на децата, координирано управление на случаи и пълноценно включване на родителите като равностойни партньори по време на целия процес на интервенция.

Проучването допълнително подчертава важността на инвестирането в професионалното развитие на специалистите – не само по отношение на клиничната експертиза, но и в умения за комуникация, консултиране и подкрепа на семейството.

Споделена перспектива

Въпреки че родителите и специалистите подхождат към ранната интервенция от различни гледни точки, двете проучвания водят до сходни заключения. И двете групи са единодушни, че качествената ранна интервенция излиза далеч извън рамките на директната работа с детето. Тя зависи от координирани услуги, ефективно сътрудничество между системите на здравеопазването, образованието и социалните грижи, както и от пълноценни партньорства, които приемат родителите като активни участници в развитието на техните деца.

Констатациите разкриват и един важен пропуск, който излиза извън обхвата на професионалните услуги. Семействата имат нужда от по-голяма емоционална подкрепа и възможности за свързване с хора със сходен опит. Те се нуждаят и от практически стратегии за повишаване на устойчивостта си при справянето с ежедневните предизвикателства.

Въз основа на тези изводи в следващата фаза на проекта M-Power ще създадем нови ресурси за подкрепа между родителите и за семейна устойчивост. Ще предложим и практически инструменти за справяне със стреса. Като отговаря на реалните нужди, проектът допълва съществуващите специализирани услуги. Целта ни е семействата да се чувстват по-уверени, свързани и подкрепени по своя път.

Ключови изводи

- Децата постигат по-добри резултати, когато семействата биват припознати и подкрепяни като активни партньори в ранната интервенция.
- Навременният достъп до услуги и по-добрата координация между институциите остават най-големите предизвикателства.
- Родителите имат нужда от емоционална и психологическа подкрепа успоредно с професионалните насоки.
- По-силното сътрудничество между системите на здравеопазването, образованието и социалните грижи е от съществено значение за подобряването на резултатите.
- Инвестирането в непрекъснатото развитие на специалистите повишава качеството на семейно-ориентираните услуги.

Проектът „Партньорство за споделяне на знания с цел овластяване на родители на деца с увреждания чрез взаимно учене“ е финансиран по програма „Еразъм+“ на Европейския съюз съгласно договор за безвъзмездна финансова помощ № 2025-1-BG01-KA220-ADU000361733.

Изразените в настоящия документ възгледи и мнения са единствено на консорциума M-Power и не отразяват непременно позицията на Европейския съюз или на Европейската комисия. Нито Европейският съюз, нито Европейската комисия носят отговорност за начина, по който може да бъде използвана съдържанието се тук информация.

За да научите повече за констатациите, прочетете пълните доклади от проучванията, достъпни на официалната страница на проекта M-Power на сайта на Карин дом ТУК.

<https://nmd.bg/ot-kakvo-naistina-se-nuzhdayat-semejstvata-na-decza-s-uvrezhdaniya-izvodite-ot-dve-mezhdunarodni-prouchvaniya>